

*Жижома О. О.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри української мови та слов'янської філології
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»**<https://orcid.org/0000-0002-7589-4761>**Угровецька В. В.,**студентка 2 курсу за другим (магістерським) рівнем освіти**соціально-гуманітарного факультету**ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»**<https://orcid.org/0009-0002-6964-2119>*

ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНА ПРИРОДА ВІДАД'ЕКТИВНИХ КОЛОРАТИВІВ У ЗІСТАВНОМУ АСПЕКТІ

Анотація. Дана розвідка присвячена зіставному аналізу ад'єктивних колоративів – засобів створення художнього образу та стилізації художнього мовлення в мові оригіналу і в мові перекладу.

Посилений інтерес мовознавців до кольороназв протягом останніх десятиліть зумовлений низкою спірних питань, пов'язаних із вивченням колірної семантики, репрезентованої у творчості письменників, зокрема дослідженням особливостей передачі їх іншою мовою, виокремленні основних перекладацьких стратегій. Відад'єктивні утворення-кологративи є важливими елементами художнього мовлення, володіють вагомим текстотвірним потенціалом, виступають своєрідним маркером світогляду соціуму в обох мовах, формують в уяві читача додаткові асоціації та паралелі.

У статті здійснено аналіз прикметникових утворень з позицій когнітивної семантики, подана лексико-словотвірна характеристика відад'єктивних колоративів, утворених за допомогою суфіксів зі значенням ступеню міри ознаки, суб'єктивної оцінки якості предмета, а також внаслідок осново- та словоскладання, аналізується рівень продуктивності словотвірних моделей, активність використання відповідних словотвірних афіксів, що в кінцевому результаті впливає на загальну семантичну сполучуваність складових оригінального та перекладного тексту.

У межах зіставного аналізу простежується роль колірних лексем як засобів авторського самовираження, реалізація їх семантико-стилістичного потенціалу, акцентується увага на їх семасіологічній складовій. Особлива увага приділена особливостям таких прикметників, характеру їх парадигматичних зв'язків, заснованому на близькості сигніфікатів, наявності в структурі їх значення багатьох суб'єктивно-оцінних конотацій, що зумовлює різноплановість семантики. Студіюється питання особливостей передачі іншою мовою тих семантичних, конотативних компонентів, що привносять у текст оригіналу оцінну ознаку. При цьому наголошується, що при перекладі слід звертати увагу не стільки на традиційну структуру, скільки на змістову наповненість ад'єктивів-кологороназв, яка в межах контексту може набувати нетривіального, оригінального змісту.

Ключові слова: кольороназви, семантика, ад'єктиви, переклад, зіставна лінгвістика.

Постановка проблеми. Колір, відображаючи формування, засвоєння та закріплення в культурній спадщині загальнолюд-

ських та національно значущих елементів, є маркером розвитку, становлення культури окремого народу. Без урахування семантики кольороназв неможливо зрозуміти, опанувати явища, процеси, закріплені в культурній пам'яті нації. Колір фіксує й відтворює унікальну інформацію про довкілля, історію народу, взаємодію етносів у художньому баченні світу. Активне використання митцями колоративів сприяє формуванню художнього образу у свідомості читача: основні кольори спектра дозволяють реципієнту самостійно уявити картину, в інших випадках, – сам автор за допомогою мотивованих кольорових позначень, вміло введених у канву тексту, намагається передати власну інтенцію читачеві. Домінування прямого сенсу у семантичній структурі кольороназв зумовлює використання перекладачами повних колірних еквівалентів, що спричиняє неповне відтворення природної пластичності стилю письменника: «Ми можемо порівняти душі різних народів із водомірами, які по-різному розподіляють струмінь сприймань, що протікають крізь них. Візьмімо, наприклад, враження зору. Без сумніву, кожен народ одержує однакові кольорові враження, а проте в кількості назв ми побачимо величезну різницю» [1, с. 238]. Перевага чуттєвого над прагматичним у відтворенні зорових картин світу у творчості письменників завжди привертатиме інтерес дослідників і визначатиме актуальність розвідок, присвячених кольороназвам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Колірна лексика вже кілька десятиліть привертає увагу дослідників завдяки своєму семантичному багатству, активності використання, різноманітності джерел походження. У центрі зацікавлень українських мовознавців були: специфіка колірних лексем як особливої лексико-семантичної групи (О. Дзівак, І. Бабій), стилістичні аспекти функціонування кольоропозначень (А. Критенко), історія виникнення окремих кольороназв української мови (В. Горобець, О. Дзівак, М. Чикало), структурно-семантичні типи кольоропозначень (А. Кириченко, Ю. Франчук). Попри значну кількість наукових розвідок, аналіз семантико-словотвірної природи кольороназв в площині зіставного аналізу на конкретному художньому матеріалі майже не проводився; небагато праць присвячено проблемам перекладу колірних лексем з російської на українську мову. У даній статті спробуємо проаналізувати семантично-словотвірні особливості кольоро-

назв у різних мовленнєвих контекстах та основні закономірності їх відтворення у перекладі, що зумовлює **актуальність** обраної проблеми.

Вибір **матеріалу** дослідження аргументується тим, що художня манера митців слова характеризується пильною увагою до зовнішнього боку дійсності, до форм, у яких ця дійсність існує й через які виявляє свій зміст. Колірні образи є невід'ємною частиною структури творів митця, складовою будь-якої візуально сприйманої форми: якщо вилучити колір, контекст може втратити і свою естетичну своєрідність, і властиву йому змістовну глибину.

Метою статті є аналіз семантичної, функціональної та структурної своєрідності прикметників-кольороназв у зіставному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Роль кольороназв у художньому тексті загальновідома, адже за допомогою кольорових відтінків, які повною мірою розкриваються на рівні контексту, відбувається значний вплив на емоції, почуття читача, формуються його естетичні смаки, вибудовується асоціативний ряд, формуються певні життєві переконання. Тож головними задачами автора художнього перекладу є збереження образності тексту-оригіналу, естетики мовлення, живописання картин природи, відношень та явищ. Загальновідомо, що кінцева мета перекладу – донесення певної інтенції до реципієнта, носія іншої мови, іншої культури, в такий спосіб, щоб він адекватно сприймав текст перекладу. Попри те, що перекладач, безумовно, враховує всі особливості читача, перекладений ним текст все одно «пропускається» через особистість автора перекладу, через призму його інтелектуального рівня, обізнаності та світовідчуття. Перекладаючи художній текст, наповнений багатоманітною лексику, емоційно-експресивними висловлюваннями, різними видами синонімів, антонімів, омонімів, фразеологізмів, просторіч, фахівець до того ж стикається з питанням передачі мовою перекладу неповторної й особливої ритміки, мелодики та інтонації розповіді. В даному сенсі кольороназви відіграють помітну роль, а відтак, – потребують особливої уваги перекладача. Семантична структура кольороназв у різних функціях (описовій, смисловій, семіотичній, декоративній, експресивній, символічній) видозмінюється від абсолютного переважання денотативного значення до його згасання і переходу на перший план конотативних компонентів. А це, у свою чергу, безпосередньо впливає на те, яке слово цільової мови використав перекладач: повний еквівалент, кольоропозначення з подібними конотаціями чи смисловий відповідник. При цьому слід враховувати особливості семантики кольороназви: архісема колірної ознаки зберігається навіть тоді, коли під впливом функції (наприклад, символічної або експресивної) актуалізуються емоційні та оцінні семи; таким чином, у багатьох випадках переклад таких лексем вимагає і відтворення стилістичної функції, і збереження колірної ознаки. Розглянемо семантико-словотвірну природу кольороназв-прикметників, виявлених в текстах А. Чехова, Л. Толстого, та їх переклад українською мовою, принагідно зауваживши, що приналежність слів до однієї частини мови – прикметника – в значній мірі визначає і обмежує їх семантику, адже, як відомо, граматичний аналіз передуює семантичному.

Кожна частина мови володіє власною категоріальною семантикою, яка знаходить відображення в значеннях слів. Здійснюючи аналіз прикметникових дериватів на позначення

кольору, будемо враховувати особливості їх словотвірної будови та категоріальної семантики, оскільки структура значень слів, що описуються, характер їх парадигматичних зв'язків значною мірою визначається цими особливостями. Основна властивість семантики якісних прикметників полягає в тому, що вони позначають ознаки предметів, подій або явищ, а не самі ці предмети або явища, тобто не мають «денотації», їх основною семантичною характеристикою є властивість обмежувати екстенціонал іменника. Ад'єктив, не маючи власної референтної віднесеності, вживається тільки по відношенню до предметів або явищ, що володіють відповідною ознакою. Що ж до морфологічних ознак якісних прикметників на позначення кольору, то слід зауважити, що вони здатні виражати якість більшої або меншої інтенсивності, що виявляється через порівняння з початковою формою.

Непохідні й похідні колоративи як парадигматичний клас в обох мовах належать до одного лексико-граматичного розряду, володіють великим потенціалом, який реалізується у словотвірних процесах, хоча у похідних якостей висловлюється більш конкретизовано, адже приєднання відповідного суфікса буде вказувати на якість певної міри. Розглянемо першу групу таких прикметників-колоративів зі значенням безвідносної міри якості предмета. Кольорові лексеми недостатнього ступеня ознаки передають міру якості незначну, часткову, тобто кількісно меншу, у порівнянні з тим, що передається звичайним прикметником. Проста (синтетична) форма прикметників цього ступеня утворюється від основи звичайного прикметника та суфіксів **-оват-** (**-еват-**) в російській мові, **-уват-** (**-юват-**) в українській мові. Суфікси цієї групи можуть приєднуватись тільки до ад'єктивної основи і надавати новоутвореному слову різних експресивно-оцінних значень [2, с. 94]: *«Из-под белых манжет все торчат жесткие красноватые руки, и из-под изящного костюма выглядывает если не булочник, так буфетчик»* (рос.) – *«З-під білих манжет стирчать шкарубкі й червонуваті руки, і з-під елегантного костюма виглядає якщо не булочник, то буфетник»* (укр.); *«Отчего эта страшная бледность и на одой щеке черноватое пятно под прозрачной кожей?»* (рос.) – *«Звідки ця страшна блідість і на одній щоці чорнувата пляма під прозорою шкірою»* (укр.). Хочемо зауважити, що на контрасті «білі манжети», «бліда шкіра» прикметники-кольоративи «червонуваті», «чорнувата» і в мові оригіналу, і в мові перекладу втрачають значення неповної міри ознаки. Паралельно зустрічаємо випадки, коли колоративам вдається суттєво доповнити і загальний образ і органічно вписатися в контекст: *«В комнату вошел человек лет пятидесяти, с бледным, изрытым осною продолговатым лицом, длинными седыми волосами и редкой рыжеватой бородкой»* (рос.) – *«До кімнати ввійшов чоловік років п'ятдесяти, з блідим, поритим вісною довгастим обличчям, довгим сивим волоссям і рідкою рудуватою борідкою»* (укр.); *«Дерева и кусты смешались в мрачную массу; в двух шагах ничего не было видно; только беловатой полосой змеились песчаные дорожки»* (рос.) – *«Дерева й куці зміщались в чорну масу; за два кроки нічого не видно було; тільки білуватою смугою змілилися піщані доріжки»* (укр.).

Іноді для утворення цього ж типу прикметників в українській мові використовується суфікс **-ав-** (**-яв-**), що приєднується до віддієслівних або до прикметникових основ і привносить у утворене слово певні зовнішні характеристики. Подібні

утворення мають в узусі відповідні синонімічні пари із суфіксами -уват/-юват, проте перекладач надає перевагу саме похідним із суфіксами -ав/-яв, очевидно, через їх більшу лаконічність, евфонічну яскравість та емоційно-оціночний потенціал, бо семантика таких прикметників містить більшу насиченість кольору, що відрізняє їх від дериватів із афіксами -уват(-юват-) в російськомовному варіанті, наприклад: «...цвет лица ровный, **смугловатый** и никакого румянца, глаза хотя **немного зеленоватые**, но выразительные. (рос.) – «...колір обличчя рівний, **смаглявий** і ніякого рум'яцю; очі хоч трохи **зеленаві**, але виразні» (укр.); «...поцеловал его **желтоватую** небольшую руку» (рос.) – «...поцілував його **жовтаву** невелику руку» (укр.).

Підкреслений ступінь міри ознаки при утворенні російськомовних прикметників за допомогою двох суфіксів **-оват-та -еньк-** в україномовному варіанті дещо послаблений через використання дериватів із суфіксами **-уват-** або **-еньк-**, наприклад: «У Арбатских ворот попался извозчик, старичок, спавший, покачиваясь, на своих калиберных, облезлых, **голубоватеньких** и заплатанных дрожжах» (рос.) – «Коло Арбатських воріт зустрівся візник, дідок, що спав, похитуючись, на своїх каліберних, облізлих, **блакитненьких** та полатаних бігунцях» (укр.); «Дорогой я успел заметить, что спинка дрожжек была обита кусочком **зеленоватенькой** материи, из которой был и армяк извозчика» (рос.) – «Дорогою я встиг помітити, що спинка бігунців була обита клатком **зеленкуватої** матерії, з якої був і візників арм'як» (укр.).

Привертають увагу переклад з російської на українську мову колоративи, виражені прикметниковими дериватами із суфіксами **-ист-** та **-аст-** в російськомовному варіанті, які надають контексту більшої інтенсивності, оскільки підкреслюють ознаку того, що міститься в твірній базі якісного прикметника. В українському перекладі не завжди вживається відповідний словотвірний еквівалент **-ист-** або **-аст-**, іноді використовується з метою надання більшої зорової лаконічності суфікс **-ав-**, наприклад: «Длинная белая фигура юродивого с одной стороны была освещена бледными, **серебристыми** лучами месяца, с другой – черной тенью» (рос.) – «Довга біла постать юродивого з одного боку була освітлена блідим, **сріблястим** промінням місяця; з другого – чорною тінню» (укр.); «Катенька вяжет или читает, сидя на диване, и нетерпеливо отмахивается своими беленькими, кажущимися прозрачными в ярком свете ручками или, сморщившись, трясет головкой, чтоб выгнать забившуюся в **золотистые** густые волосы бьющуюся там муху» (рос.) – «Катенька плете що-небудь або читає, сидячи на дивані, і нетерпляче відмахується своїми біленькими ручками, що здаються прозорими в яскравому світлі, або, зморщившись, стріпує голівкою, щоб вигнати муху, яка залізла в **золотаве** густе волосся і б'ється там» (укр.).

Активно вживаються в художніх текстах колороназви зі значенням суб'єктивної оцінки якості предмета, що пояснюється їхнім потенціалом передавати не просто ознаку предмета за мірою чи ступенем її інтенсивності, а ще й у тому, що подібні утворення характеризуються значним виразним емоційним нашаруванням, мають відтінок суб'єктивного ставлення до предмета розмови, оцінний відтінок [3, с. 46]. Демінутивні, утворені в російській мові за допомогою суфіксів **-еньк-**, **-юсеньк-**, в українській – за допомогою суфіксів **-еньк-**, **-есеньк-**, **-ісінк-**, **-юсінк-**, в контексті допомагають передати найвищу міру якості, як от: рос. *светленький* – укр. *світленький*, рос. *красень-*

кий – укр. *червоненький*, рос. *синенький* – укр. *синенький*, рос. *белокуренький* – укр. *білявенький*, рос. *белосенький* – укр. *білесенький*: «Да какие **светленькие**, славные комнаты!» (рос.) – «Та які ж **світленькі**, гарненькі кімнати!» (укр.); «У хохлов тыквы называются кабаками, а кабаки шинками, и варят у них борщ с **красенькими** и с **синенькими** «такой вкусный, такой вкусный, что просто-ужас!» (рос.) – «У хохлів гарбузи зуться кабаками, а кабаки шинками, і варять у них борщ з **червоненькими** і з **синенькими** „такий смачний, такий смачний, що просто – страх!» (укр.); «Я давно уже привык к ее свеженькому **белокуренькому** личику и всегда любил его; но теперь я внимательно стал всматриваться в него и полюбил еще больше» (рос.) – «Я давно вже звик до її **свеженького**, **білявенького** личка й завжди любив його; але тепер я уважніше почав придивлятися до нього й полюбив ще більше» (укр.); «Голубчик мой, красавчик ...Деточка моя, и уродился же такой уменький, такой **белосенький**» (рос.) – «Голубчику мій, красунчику... Дитячко моє, і вродився ж ти такий розуменький, такий **білесенький**» (укр.). Активне використання таких прикметників засвідчує їх надзвичайно високу продуктивність в обох мовах: їх семантичний потенціал допомагає підкреслити або значення зменшеної міри якості, або суб'єктивне ставлення, або загальний емоційний фон контексту.

Широко використовують митці в художніх творах колоративи-юкстапозити, які є прекрасним засобом образної передачі сукупності кількох ознак описуваних фактів. Загальновідомо, що в сучасній дериватології словоскладання вирізняється надзвичайно високою продуктивністю в обох мовах, що зумовлено їх високим семантико-стилістичним потенціалом. І хоча сам по собі словотворчий принцип в цих випадках загальноприйнятий, такі одиниці привертають увагу дослідників не морфологічною, а саме семасіологічною складовою: «У складних прикметниках сема “колір” зазнає структурної і семантичної трансформації. Усталеність, продуктивність одних назв і оцінюваність, оригінальність, індивідуально-авторська виразність відбивають закономірний процес розвитку поетичної мови. Це пошук і нової форми, і нового змісту. Новий зміст зароджується уже в самій сполучуваності компонентів складних прикметників» [4, с. 35].

Подібні утворення мають традиційну структуру, але їх змістова наповненість в межах контексту може набувати нетривіального, оригінального змісту, що обов'язково слід враховувати при перекладі. Звичайно, такі прикметники-колоративи компонується з двох твірних основ, де перший компонент закономірно спричиняє появу другого, в результаті чого утворюється місткий художній образ. До того ж складання такого типу мають один компонент опорний, в якому міститься основне значення всього складання, а другий, який зазвичай стоїть у складанні першим, уточнює значення основного й залежить від нього. Такі одиниці дозволяють авторові передати потрібну гаму зорових відчуттів, емоцій, створити оригінальні художні образи, вибудувати відповідний асоціативний ланцюжок: «То же присутствие говорящей мысли светилось в зорком, всегда бодром, ничего не пропускающем взгляде темных, **серо-голубых** глаз» (рос.) – «Та сама присутність живої думки світилась у зіркому, завжди бадьорому, нічого не минаючому погляді темних, **сіро-голубих** очей» (укр.) – у цьому реченні фіксуємо більш вдале використання перекладачем юкстапозита *сіро-голубі*, а не *сіро-блакитні*, що більше відповідає контек-

сту. В решті випадків юкстапозити, використані для передачі кольорових відтінків в мові перекладу, не набувають особливих лексико-семантичних відмінностей: *желто-зеленый мох* (рос.) – *жовто-зелений мох* (укр.); *горизонт серо-лилового цвета* (рос.) – *обрій сіро-лілового кольору* (укр.); *серо-зеленые неприятные глазки* (рос.) – *сіро-зелені неприємні очі* (рос.); *серовато-белые края тучи* (рос.) – *сірувато-білі краї хмари* (укр.); *красно-желтый табак* (рос.) – *червоно-жовтий тютюн* (укр.); *желто-серые смелые глаза* (рос.) – *жовто-сірі сміливі очі* (укр.). Наведені приклади складних дериватів відносяться до сурядних сполучень, де кожний компонент рівноправний, виступає як самостійний елемент і водночас у поєднанні з іншим створює потрібний відтінок для характеристики предмета за задумом автора.

Привертають увагу складні ад'єктиви, утворені з підрядних словосполучень, в яких один компонент фіксує основний колір, а інший – ідентифікується з назвами предметів, якостей, властивостей або кольорових відтінків. Такого роду колоративи вирізняються більшою виразністю та емоційною насиченістю, використовуються як вагомий засіб створення художнього образу – цілісної пізнавальної системи. Мистецтво створення художніх образів за допомогою таких одиниць в мові оригіналу і передача авторської інтенції в мові перекладу полягає в актуалізації у свідомості читача лінгвістичними засобами системи екстралінгвальних образних стосунків, які не залишають його байдужим, розбудять його емоції, привернуть увагу і сформулюють інтерес до зображуваного. В цьому сенсі робота перекладача є не менш відповідальною: *бледно-чернильное большое пятно* (рос.) – *блідо-чорнильна велика пляма* (укр.); *все сливалось в темно-серую массу* (рос.) – *все зливалось в темно-сіру масу* (укр.); *необозримое блестяще-желтое поле* (рос.) – *неосяжне блискучо-жовте поле* (укр.); *темно-лиловая туча* (рос.) – *темно-лілова хмара* (укр.); *светло-голубые глаза* (рос.) – *ясно-блакитні очі* (укр.); *бледно-зеленая колючая зелень* (рос.) – *блідо-зелена колюча зелень* (укр.).

Як бачимо, використання в художньому тексті прикметникових кольорових назв євагомим засобом емоційного впливу на адресата, адже, володіючи потенціальними можливостями, вирізняючись на контекстуальному тлі, такі одиниці сприяють експресивізації висловленого, створюють запрограмований автором ефект, викликають гаму емоцій у реципієнта. Завданням перекладача в таких випадках є якнайточніше передача живописних образів, створених в оригінальному тексті, вражень самого життя, а це потребує знання мови, вміння використати існуючі в ній словотвірні можливості. Потенціал таких одиниць розкривається в межах речень, де в кожному конкретному випадку колоратив виділяє ту ознаку, на якій хоче зупинити увагу читача автор: *«Выбежали к дороге белоногие березки – и такие они ясно-белые под луной, такие родные... И грустные»* (рос.) – *«Вибігли до дороги білоногі берізки – і такі вони ясно-білі при місяці, такі рідні... І печальні»* (укр.); *«И вдруг он будет чуть не сам ворочать жернова на мельнице, возвращается домой с фабрик и полей, как отец его: в сале, в навозе, с красно-грязными, загрузевшими руками, с волчьим аппетитом!»* (рос.) – *«І ось він буде мало не сам крутити жорна в млині, повертатися додому з фабрик і полів, як батько його: в салі, в гною, з червоно-брудними, зашкарбленими руками, з вовчим апетитом!»* (укр.); *«Осетрина, белоснежная телятина, индейки стали появляться на другой*

кухне, в новой квартире Мухоморова» (рос.) – *«Осетрина, білосніжна телятина, індички почали з'являтися на другій кухні, в новій квартирі Мухоморова»* (укр.); *«Вот задрожала осиновая роща; листья становятся какого-то бело-мутного цвета, ярко выдающегося на лиловом фоне тучи, шумят и вертятся; макушки больших берез начинают раскачиваться, и пучки сухой травы летят через дорогу»* (рос.) – *«Ось затремтів осиковий гай; листя стає якогось біло-мутного кольору, який яскраво вирізняється на ліловому тлі хмари, шелестить і крутиться; верхів'яття великих беріз починає розгойдуватися, і пучки сухої трави летять через дорогу»* (укр.). Такі слова дають читачеві певні орієнтири розуміння описуваних подій, створюють систему семіотичних маркерів у тексті, тому, незважаючи на регулярне повторення, їх варто зберегти в перекладі. Особливості таких прикметників, характер їх парадигматичних зв'язків, заснований на близькості сигніфікативів, наявність в структурі значення багатьох якісних додаткових суб'єктивно-оцінних конотацій дає підставу говорити про різні семантичні можливості, про входження їх до двох структур – і денотативної, і кваліфікаційної у межах вислову. Поєднання двох структур – об'єктивної, власне семантичної, і оцінної, пов'язаної з прагматичною функцією мови, – у межах значення окремого слова характерне для багатьох наведених вище прикметників. І завдання перекладача не просто підібрати структурний відповідник, а передати підкреслені в мові оригіналу власне семантичні, сигніфікативні компоненти, конотативний компонент, що містить «оцінку ознаки».

Отже, активне використання прикметників на позначення загальноновживаних кольорів, які виконують у художньому мовленні специфічно-стилістичну функцію, допомагає майстрам художнього слова наснажити тексти емоційним змістом, привернути увагу реципієнта до особливостей відтворюваних образів, розкриті механізми смислової сумісності визначального і визначуваного в словосполученнях типу «прикметник + іменник». Ад'єктивні деривати на позначення кольору, утворення яких відбувається за продуктивними словотвірними моделями, і в мові оригіналу, і в мові перекладу набувають певних стилістичних властивостей, що сприяє експресивно-емоційному загальному забарвленню твору. Також слід зауважити, що переклад кольороназв близькоспоріднених мов вимагає відповідної уваги, обачності та старання з боку перекладачів, оскільки колірні лексеми часто можуть уживатися не в денотативному значенні, а набувати несподіваних конотацій: *«Усякий хоч трохи досвідчений перекладач знає, що переклади з близьких мов – найтяжча річ. В'яже тут саме оця близькість мов, оця спокуса можливості перекладати слово в слово – можливості часто ілюзорної»* [5, с. 141]. Більше того, поняття кольору може мати різне осмислення у різних культурах, адже колір – це ефективний прийом символізму, і слугує основою для створення яскравих епітетів, метафоричних та фразеологічних одиниць.

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз виявив, що більшість прикметників-кольороназв було відтворено вірно, конотації та образність було збережено. Серед стратегій, що використовувалися українськими перекладачами російськомовних прозових творів слід виділити: кальку, або покомпонентний переклад кольороназв, опущення кольороназв в цільовому тексті, заміну оригінальної колірної лексеми на іншу в цільовому тексті.

Різноманітність кольорових назв спонукає до подальшого студіювання питань, пов'язаних із реалізацією семантико-словотвірного потенціалу колоративів, як текстотвірних одиниць, у перекладному тексті.

Література:

1. Потебня О. О. Естетика і поетика слова: збірник. Київ: Мистецтво, 1985. 301 с.
2. Шепель Ю. О. Щодо особливостей перекладу якісних прикметників на позначення кольору з російської мови на українську. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 39. С. 92–98.
3. Яворська Г.М. Мовні концепти кольору. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 42–50.
4. Рудь О.М. Складні прикметники поетичної мови ХХ століття: монографія. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020.
5. Рильський М. Мистецтво перекладу: статті, виступи, нотатки. Київ: Рад. письменник, 1975, 344 с.

Zhyzhoma O., Uhrovetska V. Lexical and word-formation nature of adjectival coloratives in the comparative aspect

Summary. The present study is devoted to the comparative analysis of adjectival coloratives – the means of creating an artistic image, stylization of artistic speech in the original and target languages.

The increased interest of linguists in coloronyms in recent decades is due to a number of controversial issues related to the study of color semantics represented in the works of writers, in particular, the study of the peculiarities of their transmission in another language, the identification of the main

translation strategies. Visual colorativities are important elements of artistic speech, possess a significant text-forming potential, act as a kind of marker of the social worldview in both languages, with the help of which additional associations and parallels appear in the reader's imagination.

The article analyzes adjectival formations from the viewpoint of cognitive semantics, provides lexical and word-formation characteristics of the adjectival colorations formed by means of suffixes aimed to accelerate the degree of the feature. It also considers subjective assessment of the object's quality, as well as as a result of stem and word formation, analyzes the level of word-formation models productivity, the activity of using the corresponding word-formation affixes, which ultimately affects the overall semantic compatibility of the original and translated text components.

The comparative analysis traces the role of color lexemes as means of authorial expression, the realization of their semantic and stylistic potential, and focuses on their semasiological component. Particular attention is paid to the peculiarities of such adjectives, the nature of their paradigmatic relations based on the proximity of signifiers, the presence of many subjective and evaluative connotations in the structure of their meaning, which determines the diversity of semantics.

The article studies the peculiarities of the transfer those semantic and connotative components that bring an evaluative feature from the original text to another language text. It is emphasized that when translating, one should pay attention not to the traditional structure but too much to the semantic content of adjectival color schemes, which, within the context, can acquire a non-trivial, original meaning.

Key words: color schemes, semantics, adjectives, translation, comparative linguistics.